

Uvodnik

Religijska i filozofijska misao, manje više, kroz cijelu povijest, pa i danas, izbjegavaju se baviti pitanjem zla. Muslimansko teološko bavljenje ovim pitanjem, čini se, ne zna kuda bi sa zlom: sva moć pripada Bogu, ali ne i zlo. Nasilje obilježava muslimansku političku povijest još od atentata na prve halife pa sve do danas. Na socijalnom planu muslimansko tumačenje islama stoljećima ustrajava na opravdavanju pojedinih oblika nasilja: u braku, u porodici, prema djeci, prema podređenima. U zapadnoj filozofskoj tradiciji naučavanje o teodiceji neuvjerljivo je pred ratovima, ubijanjima, razaranjima, holokaustom, genocidom. Nasilje je konstitutivno za modernu svjetsku znanost, politiku i civilizaciju. Svugdje se susrećemo s “kulturom nasilja”: u tumačenju religije, u tehnologijama, u politici, u izrabljivanju prirode, u odgoju i obrazovanju, u muzici, filmovima.

U jedanaest radova ovog broja *Muallima* tematiziraju se neka pitanja vezana za nasilje na filozofsko-kritičkoj, sociološkoj, heremeneutičkoj, etičkoj, politološkoj, pravnoj i pedagoškoj ravni.

U rubrici *Muallimov forum*, u radu Dževada Hodžića razmatra se važnost kritičkog suočavanja s onim konceptima u muslimanskoj interpretativnoj tradiciji i intelektualnoj povijesti, koji izravno ili neizravno pružaju “logističku podršku” nasilju kojeg čine muslimani a i to kroz tri pitanja preko kojih bi se mogla poduzeti radikalna kritika cjelokupnog muslimanskog tumačenja islama: Kako je došlo do toga da se u cjelokupnom muslimanskom razumijevanju islama pravo nalazi prije etike; zašto muslimansko mišljenje nije razvilo političku misao i zašto se u muslimanskoj hermeneutičkoj tradiciji iskrivljuje uloga uma?

U radu Mehe Šljive, o temeljnim odrednicama pseudoreligijskog legitimiziranja muslimanskog ekstremizma, autor skicira glavne elemente ideološke platforme na kojoj se zasniva ekstremizam muslimanskih ideoloških skupina koje intenzivno i sistematski plasiraju svoje ideje u neposrednim kontaktima ali i preko društvenih mreža, te ukazuju na povezanost ekstremizma i dekontekstualiziranog, literalističkog pristupa tumačenju islama.

U decembru 2015. godine, *Zajedničku izjavu o nasilnom ekstremizmu*, u kojoj se jasno i odlučno osuđuje nasilni ekstremizam, potpisalo je 37 političara, duhovnih i intelektualnih lidera Bošnjaka. O važnosti te deklaracije, u kojoj izražena odlučnost da se “institucionalno, intelektualno, moralno i politički suprotstavi svakom obliku radikalizma, nasilnog ekstremizma i terorizma, bez obzira od koga i s koje strane dolazili”, piše Hilmo Neimarlija.

Ismail Serageldin, piše o slobodi, miru, koegzistenciji i slobodi govora, kao temeljnim načelima islama, a Hikmet Karčić u svom radu aktualizira pitanja o sjećanju, odnosno memorijalizaciji zločina, i oblicima nasilnog brisanja ili iskrivljavanja historije na primjeru Bosne i Hercegovine.

U drugom dijelu *Muallimova foruma* u radu Mubere Hodžić-Lemeš, na osnovu relevantne literature, predstavljaju se temeljni pojmovi koji se tiču fenomena porodičnog nasilja, dinamike nasilnih odnosa, te zaštite žrtava nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini. U radu su predstavljeni i principi rada sigurne kuće za žrtve nasilja te slučaj iz prakse sigurne kuće. U radu Elvira Duranovića razmatra se pitanje odnosa islama i fizičkog nasilja nad djecom. U fokusu ovog rada prijevod je hadisa o poučavanju djece namazu: “*Poučite dijete namazu kada bude imalo sedam godina, a (istucite ga) naređujte mu ga kada bude imalo deset godina.*” Autor iznosi stav da jednostrano tumačenje dijela hadisa *vadribuhu* (وَاضْرِبُوهُ) u značenju *udarite ga* nema utemeljenje u praksi Allahovog Poslanika, a.s., koji je svuda i neprestano zagovarao milosrđe i samilost prema nemoćnima. U ovom dijelu *Forum*a donosimo i tekst o počiniocima nasilja nad starijim osobama Nusrete Salić i Hariza Šarića, te rad Ishaka Aleševića o porastu agresivnog ponašanja i ulozi vjere u njegovom obuzdavanju.

U rubrici *Putokazi* Mustafa Spahić piše o fenomenu i sadržaju nasilja, fokusirajući se na izvore zla i nasilja.

U rubrici *Sagledavanje* donosimo tekst Fikreta Bećirovića o Haškom tribunalu i “suđenju stoljeća” haškim optuženicima Radovanu Karadžiću i Vojislavu Šešelju, te tekst Vedada Spahića o tranzicijskim rekonfiguracijama bošnjačkog identiteta u romanu *Paučina* Samedina Kadića.

U rubrici *Islamske teme* donosimo tri teksta iz oblasti tefsira, a Vašoj pažnji posebno preporučujemo intervju s akademikom Enesom Karićem, u kojem smo razgovarali o današnjem razumijevanju i tumačenju Kur’ana, “legitimiranju zlodjela Svetim tekstom”, muslimanskim izbjeglicama i međumuslimanskim nasilnim sukobima, intelektualnoj tradiciji u tumačenju islama u Bosni i Hercegovini, Islamskoj zajednici ali i o drugim pitanjima.

Senada Tahirović